

PÅ VEJ MOD VERDENS BEDSTE VUGGESTUE

Med en ny rapport sætter OECD spot på de yngste børns forhold i daginstitutioner verden over. Og her scorer de nordiske lande højt. Men det er ikke en anledning til at hvile på laurbærrene – vi skal fortsat udvikle den danske vuggestue, lyder det fra BUPL.

AF MATHILDE WEIRSØE

Uret ringer kl. 5.45 hos familien Hansen i Svendborg. Morgenens program ligger allerede fast: Forældrene vækker familiens to små børn. Der er livlig aktivitet på badeværelset. Madpakkerne bliver smurt i al hast, mens morgenmaden bliver serveret. Der er som altid for kort tid til at sidde og hygge sammen ved bordet, for kl. kvart i syv er det på med overtøjet og af sted – først til børnehaven og så til vuggestuen. Og så på arbejde.

Nogenlunde sådan starter dagen hos de fleste danske børnefamilier, hvor både mor og far er udearbejdende og må aflevere deres børn i daginstitution

det meste af dagen. Faktisk bliver 91 procent af alle danske børn i et til treårsalderen passet uden for hjemmet. Heraf går godt halvdelen i dagpleje, mens den anden halvdel går i institution – vuggestue eller aldersintegreret institution.

Men hvordan ser det ud i England, USA, Frankrig og i resten af verden? Børns hverdagsliv tager sig forskelligt ud verden over, og det er netop omdrejningspunkt i den internationale OECD-rapport Starting Strong III, der blev fremlagt for politikere og fagfolk i februar 2012. Rapporten bygger på en global undersøgelse, der analyserer og sammenholder forholdene for nul til seksårige i OECD-landene.

Rapporten tager afsæt i internationale undersøgelser, der på forskellig vis dokumenterer, at samfund, der investerer i at udvikle gode daginstitutioner, er bedre stillet på en række områder. Stig G. Lund er specialkonsulent i BUPL's professionsafdeling og følger den internationale udvikling og forskning på institutions- og skoleområdet. Han har nærstuderet rapporten og forklarer, hvilke fordele der følger med daginstitutioner:

”Daginstitutioner – og ikke mindst vuggestuer – er en god investering, fordi de giver børnene en ballast, der gør, at de klarer sig bedre socialt, har lavere risiko for at ende i kriminalitet, får bedre uddannelser og generelt lever et sundere liv – alt sammen noget, der sparer samfundet penge. Og så giver det vel at mærke børnene en bedre tilværelse livet igennem.

”Det er vigtigt, at vi ikke hviler på laurbærrene. Vi skal bruge rapportens anbefalinger aktivt til fortsat at sikre høj kvalitet i de danske vuggestuer. Det handler især om at øge andelen af pædagoguddannet personale, som i vuggestuer er lavere end i børnehaver og SFO'er.”

Stig G. Lund

Samtidig fremmer daginstitutioner ligestillingen i samfundet, i og med at begge forældre får mulighed for at uddanne sig og være i beskæftigelse. Og det betyder alt i alt, at daginstitutioner er en god forretning for samfundet,” forklarer Stig G. Lund.

NORDEN I FRONT. Det stiller umiddelbart Danmark og de øvrige nordiske lande godt, idet vores daginstitutionsområder er veludbyggede – også for de helt små børn. På flere fronter fremhæver OECD-rapporten de nordiske lande.

”Først og fremmest scorer vi højt, fordi vi har professionelt uddannet personale til at tage sig af børnene. Men også fordi vi i Danmark ligesom i de øvrige nordiske lande har pædagogiske læreplaner, der efterhånden fungerer som et reelt pædagogisk arbejdsredskab, der forpligter alle daginstitutioner på målet at arbejde med de nul til seksårige læring, udvikling og trivsel,” siger Stig G. Lund.

Heller ikke når det kommer til selve den måde, vi tænker og definerer det pædagogiske arbejde, rammer vi helt ved siden af i Norden.

”Det særlige nordiske barndomssyn bunder i anerkendelsen af, at den tidlige læring sker i krydsfeltet mellem børnenes sociale liv, legen og omsorgen fra voksne. Det væsentlige for os er, at børnene indgår i et fællesskab med de andre børn og voksne i institutionen, hvor de knytter relationer gennem lege og aktiviteter. Det er et helt andet barndomssyn end det, der for eksempel hersker i Frankrig, hvor børn bliver sat på skolebænken allerede i to-treårsalderen. Samme tendens ser vi i USA, hvor de mange steder er meget forhippede på at lære børnene at læse og regne tidligt i deres liv,” siger Stig G. Lund.

Ifølge rapporten vinder de franske og amerikanske børn umiddelbart kapløbet, idet de hurtigere bliver i stand til at læse, skrive og regne, og det giver dem

”Småbørnspædagogik handler i dag om mere end omsorg og pasning. Den rene omsorg er noget, der hører 1800-tallet til. I dag handler småbørnspædagogik om at skabe omsorg for, at barnet udvikler en identitet og trives blandt andre børn. Det kalder på en integration af leg, læring, udvikling og omsorg.”

Ingrid Engdahl

fordele de første år i skolen. Men det er den form for læring, der sker gennem leg og socialisering – den holistiske og dannelsesorienterede læring, som karakteriserer de nordiske landes daginstitutioner – der anbefales i rapporten.

”De tekniske færdigheder som at kunne regne og læse skal de nok få lært. Men at kunne glæde sig og fungere socialt sammen med andre børn og voksne, det er vigtigt, for det viser sig at have langt større bæredygtighed på sigt. Og dér er vi altså ifølge OECD på rette spor i Norden,” siger Stig G. Lund, der i øvrigt ser en klar sammenhæng mellem den holistiske dannelse og de kompetencer, som OECD anbefaler moderne samfund at satse på, hvis de vil stå distancen i den globale konkurrence.

VI MÅ IKKE HVILE PÅ LAURBÆRRENE. OECD-rapporten fremsætter en række kvalitetsparametre, der måler kvaliteten i de forskellige landes daginstitutioner. Kvalitet handler blandt andet om, hvorvidt

STIG G. LUND

Stig G. Lund er specialkonsulent i BUPL og arbejder primært med udvikling af samarbejdet mellem pædagoger og lærere i folkeskolen. Han er involveret både i europæisk og i globalt samarbejde om at fremme daginstitutionstilbud til alle børn og sidder i den forbindelse med i flere råd og komitéer i EU- og UNESCO-regi.

INGRID ENGD AHL

Ingrid Engdahl er førskolelærer, ph. d. og forsker ved den Børne- og Ungdomsvidenskabelige Institution ved Stockholms Universitet. Hun forsker i førskolen med fokus på de yngste børn både i Sverige og i et globalt perspektiv.

institutionerne arbejder ud fra pædagogiske mål, om de har fokus på børnenes læring og udvikling samt personalets faglige kvalifikationer – herunder uddannelsesniveau. Det handler også om, hvorvidt der løbende evalueres på det pædagogiske arbejde og indberettes til ministerier og forvaltninger. Og her er vi godt med i Norden, fastslår rapporten.

Men trods den megen ros giver undersøgelsen også anledning til lidt selvransagelse. For når så stor en andel af danske børn tilbringer det meste af dagen i institution, er vi tilsvarende nødt til at sætte overlæggen højt, understreger Stig G. Lund:

”Det er vigtigt, at vi ikke hviler på laurbærrerne. Vi skal bruge rapportens anbefalinger aktivt til fortsat at sikre høj kvalitet i de danske vuggestuer. Det handler især om at øge andelen af pædagoguddannet personale, som i vuggestuer er lavere end i børnehaver og SFO’er,” siger Stig G. Lund.

KUN I DANMARK HAR VI PÆDAGOGER. OECD-rapporten skelner ikke væsentligt mellem de nordiske lande, men der er alligevel nogle nuancer og områder, hvor vi kan lære af hinanden. Et kig til Sverige kan for eksempel gøre os klogere på, hvordan vi i højere grad kan få børns læring og udvikling integreret i vuggestuepædagogikken.

Her er der hjælp at hente hos den svenske småbørnsforsker Ingrid Engdahl fra Stockholms Universitet. Hun har indsigt i de svenske forhold, men har også beskæftiget sig med området i et globalt perspektiv. Hun peger på, at læring og udvikling skal have mere plads i småbørnsopdragelsen.

”Småbørnsopdragelse handler i dag om mere end omsorg og pasning. Den rene omsorg er noget, der hører 1800-tallet til. I dag handler småbørnsopdragelse om at skabe omsorg for, at barnet udvikler en identitet og trives blandt andre børn. Det kalder på en integration af leg, læring, udvikling og omsorg,” siger Ingrid Engdahl.

Hun peger i den forbindelse på, at der i Sverige er en meget rodfæstet tradition for læring og udvikling blandt de helt små børn.

”I Sverige har det aldrig kun været et omsorgsjob

at arbejde med småbørn, og det hænger sammen med, at man har et helhedssyn på barnet, hvor man ikke opdeler barndommen i før og efter treårsalderen,” forklarer Ingrid Engdahl.

Det er kun i Danmark at vi bruger begreberne pædagoger og vuggestuer. I Sverige hedder det førskolelærere og førskole – også når det gælder institutioner for de alleryngste. Stig G. Lund mener, der er meget inspiration at hente i Sverige, men han er ikke entydigt begejstret for det svenske system.

”Deres førskolesystem er lidt problematisk i mine øjne, idet de indirekte definerer småbørnsområdet som noget skoleagtigt, som samtidig er mindre vigtigt end skolen,” siger Stig G. Lund.

GLOBALT FOKUS PÅ DE YNGSTE. Ikke kun OECD, men også UNICEF og UNESCO lægger op til en ny diskurs i disse år. Det sker som led i den internationale satsning Education for All, som blandt andet har til hensigt at øge antallet af børn, der får et daginstitutionstilbud inden 2015. Derudover indgår BUPL i UNESCO’s arbejde med at udforme et såkaldt Holistic Early Childhood Development Index, som lande verden over kan anvende til at måle, hvor langt de er nået i forhold til at sikre børns opvækst – blandt andet i form af daginstitutionstilbud.

”Ambitionen er at komme hele vejen rundt om feltet og se læring og udvikling for de helt små børn i et bredt perspektiv. Den opmærksomhed er opstået efter, at regeringer verden over i mange år har haft et ensidigt fokus på, hvad børn skal lære i skolen. Men indsatsen har været så fokuseret, at vi totalt har misset den tidlige barndom, som al hjerneforskning nu peger på, er absolut den vigtigste fase. Det er her børn lærer allermest, men også her de er allermest sårbare. Og det understreger behovet for en professionel pædagogisk indsats på daginstitutionsområdet verden over,” siger Stig G. Lund.

STARTING STRONG III

Starting Strong III måler forholdene for de nul til seksårige ud fra en række kvalitetsmål. Ud fra dem bliver det muligt at vurdere, hvordan det står til i daginstitutionerne i de enkelte OECD-lande, og hvilke områder de hver især kan udvikle sig på. De fem kvalitetsmål i Starting Strong III:

1. Hvorvidt sætter daginstitutionerne pædagogiske mål, og i hvor høj grad arbejder personalet professionelt for at nå dem?
2. Hvorvidt arbejdes der professionelt med børnenes læring og udvikling?
3. Hvordan står det til med personalets kvalifikationer, uddannelse og arbejdsforhold?
4. Er der fokus på at samarbejde med forældre og nærmiljø?
5. Bliver der løbende indsamlet data, målt og evalueret på arbejdet ude i institutionerne? Og samles der op og indberettes til myndigheder med henblik på evaluering og udvikling af området?

Rapporten henvender sig primært til administratorer, forvaltninger og fagforeninger. På baggrund af kvalitetsmålingerne kommer OECD med anbefalinger og metoder til, hvordan de enkelte lande kan analysere og højne kvaliteten af deres daginstitutioner.

Kilde: OECD